

אבי עיטס - מו"פ ערבה - תחנת נסיונות ערבה.

תקציר

עש החרוב *Ectomyelois ceratoniae* ועש הצימוקים *Cadra figulilella* גורמים בשנים האחרונות לנזקים כבדים במטעי הערבה הדרומית, במיוחד בזן דקל נור. הנגיעות עלולה להגיע עד לכ- 25% מהפירות. הטיפול המסחרי של כותניון א.ר. 0.1% נמצא בלתי יעיל נגד העשים. השנה נערך ניסוי שדה במטרה:

1. לבדוק את יעילותם של טיפולים כימיים ואגרוטכניים שונים בהפחתת הנגיעות.

2. לברר את חלקם היחסי של כל אחד מהמינים בנגיעות הכוללת.

חומרים ושיטות

הניסוי נערך בחלקת דקל נור נטיעת 1976 ביטבתה. נבחנו 7 חומרים כימיים שונים, 6 מקבוצת הזרחנים האורגניים - מלתניון 50 0.25%, דורסן 4 0.2%, קונפידור 0.05%, סופרציד 40 0.25%, כותניון 25 0.5% ודיאזינן 25 0.5% - ואחד מקבוצת הפירותרואיצים - סימבוס 10 0.15% בכל טיפול 12 עצים.

12 עצים נוספים שימשו לבחירת יעילותם של עטיפות רשת. בכל עץ הולבשו 5 אשכולות ברשתות. שנים ברשת רגילה, שנים ברשת צפופה, ואחד ברשת כסף.

שאר האשכולות היו ללא טיפול ושימשו כביקורת.

בכל הטיפולים הכימיים נערכו שני ריסוסים: הראשון ב- 12.8.91 והשני ב- 15.9.91 בטיפול של כותניון רוסו רק 6 עצים בשני המועדים ואילו 6 העצים הנותרים רוסו רק במועד הראשון. הלבשת הרשתות בוצעה במקביל לריסוס הראשון, ב- 12.8.91.

חלקת הניסוי נגדדה בתאריכים 16-18.10.91. כל טיפול נגדד למיכלים נפרדים.

מכל מיכל נלקחו 1-2 דגימות בנות 200-300 כ"א. האשכולות העטופים נוערו בנפרד בתוך הרשתות ומכל אחד נלקחה דגימה בת 200-300 פירות. כל הפירות שנאספו נבדקו במעבדה להמצאות סימני נגיעות בעשים, כלומר מציאת זחל ו/או גללים. הזחלים זוהו למין (species) במידת האפשר, ואלה שלא זוהו בבטחון הושמו עם פרי בכלי פלסטיק פקוקים בצמר גפן להמשך המעקב.

תוצאות ומסקנות

תוצאות הניסוי מסוכמים בטבלה מס' 1. ברוב הטיפולים זוהה המין (species) של הזחל בכ - 60% מהפירות הנגועים. מהטבלה ניתן להסיק את המסקנות הבאות:

1. שיעור הנגיעות בביקורת הוא כ- 25%. אם נניח שהיחס בין המינים בפירות שבהם לא זוהו הזחלים דומה לזה שבפירות שבהם זוהו, הרי שעש החרוב אחראי לכ 70% מהנגיעות בעשים.
2. סימבוס וכל טיפולי הרשתות הורידו את הנגיעות בעשים מ- 25% מהפירות בביקורת עד 2-5%, כלומר ירידה של 80-90% בנגיעות.
3. בטיפול של סימבוס היחס בין המינים דומה לזה שבביקורת. כלומר, סימבוס משפיע באופן דומה על שני מיני העשים.
4. בכל טיפולי הזרחנים האורגניים מלבד דיאזינון ניכרת ירידה קטנה בנגיעות. ייתכן שזה נובע מהשפעת הריסוס על עש הצימוקים, כפי שזה מתבטא בירידה בשיעורו של עש הצימוקים מתוך כלל העשים בכל הטיפולים האלה. שני ריסוסים של כותניון הורידו את הנגיעות בעש הצימוקים לקרוב לאפס. לעומת זאת, אף אחד מהזרחנים האורגניים אינו יעיל כנגד עש החרוב. ייתכן שמין זה פיתח עמידות לזרחנים אורגניים.

הערה:

יש להתייחס בזהירות לתוצאות של טפולי הרשתות. בניסוי זה ניתנה לעשים בחירה בין הטלה על אשכולות עטופים ברשת לבין הטלה על אשכולות חשופים.

יתכן שבתנאים אלה ישנה העדפה להטיל על האחרונים. במידה ויעוטפו ברשת כל האשכולות בחלקה מסוימת לא תוותר בחירה זו, ויתכן שתגדל ההטלה על האשכולות העטופים ובעקבותיה הנגיעות בעשים.

טבלה 1 - סיכום תוצאות ניסוי הדברת עשים בזן דקל נור - יטבתה 1991
הנתונים הם ממוצעי תוצאות הדגימות בכל טיפול

טיפול	מספר דגימות	אחוז פירות נגועים בעשים	אחוז עש החרוב מכלל נגיעות עשים	אחוז עש הצימוקים מכלל נגיעות עשים
ביקורת	8	24.7	45.4	18.3
רשת רגילה-מנוער*	6	1.5	59.2	17.5
רשת רגילה לא מנוער	6	3.8	43.0	2.9
רשת צפופה-מנוער*	5	2.5	31.2	27.1
רשת צפופה לא מנוער	6	2.1	16.5	27.4
רשת כסף-מנוער*	10	2.3	29.3	27.3
דיאזינון	8	26.5	57.9	7.8
מלתיון	8	20.5	58.8	6.3
כותניון-ריסוס אחד	6	19.3	58.8	5.4
כותניון-שני ריסוסים	5	19.1	60.5	0.6
קונפידור	8	19.9	49.0	10.6
דורסן	8	17.9	62.6	2.8
סופרציד	9	17.6	56.6	7.7
סימבוש	9	4.5	43.8	15.7

* - "מנוער" - הוא דגימה מאשכול שממנו נלקחה דגימה קודמת ע"י נייעור האשכול ימים אחדים לפני הגדיד.